

IETS OVER DE VERBREIDING VAN HET ETEN VAN AARDE.

In de »*Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft*» te Weenen publiceerde onlangs Dr. RICHARD LASCH eenige belangrijke bijzonderheden, aangaande de verbreiding van het zoo vreemdsoortig gebruik van het eten van aarde (*geofagie*). Schrijver komt na een grondig onderzoek van alle voorhanden gegevens daaromtrent tot de uitkomst dat dit gebruik geenszins uitsluitend als een ethnologisch moment dient te worden opgevat, dat voor enkele volken of volkenrassen kenmerkend is, maar dat de oorzaak daarvan ook vaak in de bijzondere lichamelijke en geestelijke gesteldheid van het individu moet gezocht worden. Het gebruik aarde bij wijze van voedingsmiddel te nuttigen, komt ook in Europa, o. a. in Duitschland, voor en wel in de Kyffhäuserzandsteengroeven en in het Luneburgsche, waar de arbeiders eene fijne leemsoort, de zoogenaamde »*steenboter*» op het brood strijken. Andere streken van Europa, waar aarde als voedingsmiddel wordt gebruikt, zijn Stiermarken, Opper-Italië (Treviso) en Sardinië, waar aarde, evenals alle levensmiddelen, ter markt gebracht wordt, dan het uiterste noorden van Zweden en het schiereiland Kola, waar trouwens de aarde — eene onder den naam van »*bergmeel*» bekende witte en op fijn tarwemeel gelijkende infusoriënaarde — onder het brood verbakken genuttigd wordt.¹ Als eene bijzondere lekkernij wordt verder aarde in groote hoeveelheid nog steeds in Perzië verorberd, in weerwil van de daartegen in den laatsten tijd uitgevaardigde strenge verbodsbepalingen. Naast dit gebruik, aarde als voedingsmiddel te bezigen, hetwelk men in alle tropische en vele subtropische gewesten aantreft — gelijk men weet heeft ALEXANDER VON HUMBOLDT het eerst op dit gebruik en wel bij den Indianenstam der Otomaken, aan den Orinoco (Zuid-Amerika), de aandacht gevestigd — en in Amerika en Afrika het meest is verbreid, wordt in sommige landen b. v. in Nubië, van aarde ook

¹ Reeds de oude Romeinen mengden, volgens PLINIUS, in hunne *alica*, eene zeer geliefde spijs, eene soort van krijtachtige kleiaarde, welke op den Leucogaeïschen heuvel gevonden en door welke toevoeging deze spijs eerst hooggeschat werd.

als geneesmiddel gebruik gemaakt. Op andere plaatsen weder zijn aan dit gebruik godsdienstige beweegredenen verbonden, terwijl op nog andere, b.v. op het eiland Timor, het als eene bepaalde godsdienstige handeling voorkomt. Voor het zoo algemeen verbreide gebruik van het nuttigen van aarde als voedingsmiddel moeten er ongetwijfeld niet eene enkele, maar vele, zeer veel van elkaar verschillende oorzaken bestaan.

Niet uit te sluiten is zeker de omstandigheid, dat sommige aardsoorten een aangename smaak in den mond kunnen geven; dit daargelaten, zijn vele aardsoorten daarenboven zouthoudend, zoodat het gebruik daarvan als surrogaat van het zout gereedelijk kan worden verklaard. Eene bijzondere soort of juister uitgedrukt: bastaardsoort van geofagie is het z.g. *pathologische* aardeten, d. w. z. het gebruik van aarde, dat tijdens den duur van verschillende, meest in de tropische gewesten optredende, endemische ziekten voorkomt en wel voornamelijk bij de door de *Ankylostomum duodenale* (een darmparasiet) veroorzaakte anaemie.

Kenmerkend voor de pathologische geofagen is de hangbuik en algemeene vermagering. Opmerkelijk is tevens het veelvuldig voorkomen van pathologische geofagie tijdens den kinderleeftijd. Ten slotte kan de geofagie zich ook voordoen als uiting eener abnormale behoefte aan of zucht naar voedsel, zooals vaak bij chlorotische en hysterische personen voorkomt. Hiertoe behoort b.v. de den leeraars op onze meisjesscholen welbekende *Pica chlorotica*, welke de kinderen ertoe brengt, stukjes krijt of lei en griffels in den mond te nemen en daarop te kauwen.

Uit een en ander blijkt genoegzaam, dat zoowel aan de pathologische als aan de niet-pathologische geofagie verschillende oorzaken ten grondslag liggen en dat dus het gebruik van aarde niet uitsluitend als een ethnologisch moment moet worden opgevat (*Die Umschau*).

H. O.